

KOHTUTÄITURITE JA PANKROTIHALDURITE KODA

Hr Indra Kaunis
Juhataja
Consolato del Mare OÜ
mail@shippinglawyers.eu

Teie 9.07.2015
Meie 28.07.2015 nr 4-4/15-48

Mereõiguse kodifitseerimise vajaduse ja ulatuse väljaselgitamine

Austatav härra Indra Kaunis

Täname Teid esitatud täpsustavate küsimuste eest.

Vastusena Teie 09.07.2014 täiendavale järelpärimisele märgime:

a) merinõude tagamiseks laevade arestimise regulatsiooni paiknemisega laeva asjaõigusseaduse (edaspidi LAS) või täitemenetlusseadustiku (edaspidi TMS) reguleerimisalas:

1. LAS kohased normid seonduvalt laeva arestimisega tuleks üle viia TMS'i. Täitemenetlus on oma olemuselt menetluslik eriosa, mille eesmärk on seaduse kohaselt täitmiseks tunnustatud dokumentide täitmine (täitedokumentid- TMS § 2 lg 1). Täitemenetlus ei ole piiratud õigusvaldkonniti ühega vaid hõlmab haldus-, tsiviil- ning kriminaalõigust. Seetõttu oleks vajalik eristada sundtäitemenetluse osa LAS'st ning tuua kaasajastatud kujul üle TMS'i.
2. Kehtiva regulatsiooni juures on vastuolo LAS's eneses, kui ka LAS'i ja TMS vahel.
3. LAS vastuoludest. LAS § 78² lg 1, lubab arestida laeva vaid kohtumääruse alusel (hagi tagamine). Samas viidates §'s 79, et sissenõude pööramine kinnistatud laevale toimub TMS sätete järgi. Ehk siis LAS konkureerib oma normide piires, mis on eksitav. Tegelik „sissenõude pööramine“ toimub TMS sätete järgi. Esiteks on siin vastuolo TMS ja LAS vahel osas, mis puudutab sissenõude lubatavust. Kui LAS kohaselt võib arestida vaid kohtumääruse alusel, on täitemenetluses lisaks rida teisi täitedokumente (TMS § 2 lg 1), mille alusel on võimalik alustada täitemenetlust ning vajadusel pöörata sissenõue võlgnikule kuuluvale varale, milleks võib olla ka laev (TMS §§ 52, 142, 198).
4. LAS'i ja TMS vastuoludest.
Kehtiv TMS ei näe ette kinnisasja sundvalitsemise välistatavust (§§ 52 lg 2, 162jj). LAS vastupidiselt TMS'le, aga välistab kinnistatud laeva osas sundvalitsemise (§ 80 lg 1). Kinnisasja sundvalitsemine TMS's on olemuselt saadavate viljadega nõue rahuldamine, ilma, et kinnisasi müüdaks. Rakendatakse seda nt metsamaale sissenõude pööramisega (raie) Maa jääb olulises osas koos metsaga võlgnikule, raiutud osa realiseeritakse ja sellest

Registrikood 74002523

Narva mnt 11D
10151 Tallinn

tel/faks 646 3773

info@kpkoda.ee

SEB pank
a/a EE651010220111133018

kaetakse võlg. Või kinnisasja (tootmishoone) rentimisega, kus maa koos tootmishoonega jääb võlgnikule, sellest saadav renditasu aga läheb võlgade katteks. Kui laeva arestimise sätted viidaks üle TMS'i ning kaotataks sundvalitsemise välistatavus üleviimisel, jääks kehtima TMS üldpõhimõtte sundvalitsemise osas, millega saaks laeva omanikule jätta ning laeva teenindusest saadavaga rahuldada nõuet.

- 4.1. Täitemenetluse põhilist eesmärki – proportsionaalset efektiivsust (§ 8) ei kanna edasi LAS kohatine piirang sissenõude pööramisele. Nii on § 80 lg 2 kohaselt ehitatava laeva enampakkumine võimalik alles peale selle kinnistamist. TMS samas võimaldab pöörata sissenõude ka vallasvarale ning eraldi menetlusliku toimingu (kinnistamine) äraootamine ei ole vajalik. Siin on LAS's ka teatav vastuolu Genfi (1993) konventsiooniga, mille artikli 12 p 4 kohaselt võib ehitatavat laeva lisaks arestimisele ka müüa. LAS arestimist puudutavate sätete üleviimisel TMS'i, peaks kaotama kinnistamata laevale sissenõude pööramise võimatuse. Sellega pärsitakse menetluslikku kiirust ja efektiivsust.
- 4.2. Eksitavalt kattuv on ka nt arestitud vara hoidmise osa. LAS § 86 kohaselt määrab hoidja kohus. TMS § 72 lg 2 kohaselt, aga võlgnik või sissenõudja ning kohtutäitur, kui kokkuleppele ei jõuta (§ 72 lg 3). Arestimise käsu annab kohus määrusega (hagi tagamise korral). Praktikas, aga ei märgi kohus määrusesse hoidja nime. See omakorda tekitab aga segadust. On ebaselge, kas kohtutäitur toihiks laevale iseseisvalt hoidjat määrata, kui kohus seda teinud ei ole või mitte. Näeme, et kirjeldatud olukorras on tarbetuteks õigusvaidlusteks ruumi. Kui LAS arestimise sätted viidaks üle TMS'i, tuleks kaotada hagi tagamisel kohtu kohustus määrata laevale hoidja ning kohaldada tuleks üldist TMS hoidmise (TMS § 72) sätete aluseid.
- 4.3. Puudulik on LAS § 87, mille lg 4 kohaselt tuleb kuulutus avaldada vaid TMS § 84 lg 2 sätestatud korras. Esiteks on viide TMS vallasvara osale, kus kehtivad kuulutuse avaldamise lühemad tähtajad (vallasvara 10 p, kinnisvara 20 p minimaalselt). Teiseks peaks siinkohal olema avaldatud Genfi (1993) konventsioonis märgitud 30 p kuulutuse avaldamise aeg (artikkel 11 p 2). Järelikult vajaks TMS sätted siinkohal täiendust enampakkumise kuulutamise aja osas, kui tegu on välisalusega.

b) kohtu poolt laeva arestist vabastamise regulatsiooniga seonduvalt:

5. Kohtutäituri seaduse (KTS) ja/või TMS täpsustamine. Praktikas on probleemiks kohtu poolt laeva arestist vabastamise regulatsioon, seonduvalt täitekuludega. Täitemenetluse jooksul tekkivaid täitekuluseid ei saa nõuda. Täitekuludeks võivad olla sissenõudja ja kohtutäituri kulutused (§ 37). Kohtutäituri seadus (edaspidi KTS) ütleb, et hagi tagamisel tasub kohtutäituri tasu hagi tagamist nõudnud isik (§ 38 lg 4). Kohtutäituri tasu koosneb põhitasust, menetluse algatamise ja lisatasust (KTS § 29 lg 1). KTS täitekulude osa ei selgita. TMS räägib täitekuludest (§ 37), märkides, et täitekulud kannab võlgnik (§ 38 lg 1). Võlgnikku aga hagi tagamise täitmise menetluses (mis on hetkel valdav laevale sissenõude pööramise menetlustes) ei ole – on kohustatud isik. Seega võib nõudja poolt vaadatuna tekkida põhjendamatu nõude esitamise koht. Järelikult oleks vaja täiendada TMS § 37, mis sätestab kohustuse täitekulude kandmise osas ka hagi tagamise menetluses seda nõudnud isikule. Või/ja täiendada KTS § 38 lg 4 nõnda, et oleks üheselt arusaadav ka täitekulude kandmise kohustus hagi tagamist nõudnud isikule.
6. Kui TMS saab selguse hagi tagamise menetluses täitekulude osas, ei tähenda see, et eksisteerib selgus, kui palju võib kohtutäitur nõuda täitekulude ettemaksu. TMS § 40 lg 1 kohaselt võib kohtutäitur nõuda eriti suurte täitekulude ettemaksu, milleks on kindlasti laeva arestimisega seonduvad toimingud (puksiir, lossimine, sadamamaksud jne). Probleemaatiliseks võivad kujuneda aga hagi tagamisega arestitud laeva vabastamisega seotud täitekulude finantseerimine. Eeldame, et TMS'i täiendatakse ning edaspidi tasutaks

täitekulud sõnaselgelt hagi tagamist nõudnud isiku poolt. Kui, aga nõudja ei maksa? Kehtiva TMS kohaselt vabastab kohtutäitur vara sellisel juhul arestist (TMS § 40 lg 3). Kahtlen, kas laeva arestimise menetluses kohtutäitur sellist riski võtab. Tagajärjeks võib olla nõudja nõue kohtutäituri vastu sama suures ulatuses (mis laeva menetlustes on väga suured võrrelduna tavaliste täitemenetluse nõuetega). Samas kui kohtutäitur ei vabasta laeva arestist sest täitekulud on ette tasumata, kes kannab reaalsed kulud? Kas samuti võimalik nõue kolmandate isikute poolt kohtutäituri vastu? Järelikult peaks kirjeldatu olema imperatiivselt reguleeritud. Näiteks finantseeritaks täitemenetluse kulud laeva müügist, mis on tavapärane täitemenetluses. Senikaua peaksid teenuse osutajad aga ootama. Kui müüki ei toimu¹, siis maksab hagi tagamise nõude esitanu.

7. Lisaks eelnevale märgime, et täpsustamist vajavad mitmed küsimused ka seondult pankrotimenetluste ja vastavate toimingutega. Pankrotiseadus (edaspidi PankrS) vajaks regulatsiooni kuidas pankrotimenetluses tagada laeva hoiustamisega (ja säilitamisega) seotud kulude kandmine, vajalik oleks selgelt reguleerida ka nõuete (merivõlad, merinõuded) rahuldamise järjekord pankrotimenetluses. Kindlasti tuleks täpsustada halduri pädevust laeva arestimisel pankrotimenetluses olukorras, kus laev on arestitud mõne välisriigi sadamas.
 - 7.1. Hoiustamise kulude kandmisega seondult ei ole kehtiv regulatsioon mereõiguse eripära arvestades massikohustuste kandmise kohta pankrotiseaduses piisav, see on liiga üldine. Reguleerimata on ka olukord, kuidas pankrotihaldur peaks käituma, kui pankrotivara hulgas puudub raha ja mitte keegi võlausaldajatest ei ole valmis laeva hoiustamiskulusid kandma.
 - 7.2. Nõuete rahuldamise järjekorra reguleerimise küsimusega seondult märgin, et pankrotiseaduses puudub regulatsioon, millises järjekorras kuuluvad rahuldamisele merivõlad ja merinõuded, puudub isegi viide, milline seadus sellisel juhul kohaldub.
 - 7.3. Kindlasti vajab täpsemat reguleerimist ka pankrotihalduri pädevus laeva arestimisel, üldine viide TMS-ile ei ole piisav, seda eriti olukorras, kus pankrotivarasse kuuluv laev on arestitud mõne välisriigi sadamas.
8. Täiendaksime oma varasemaid märkusi vajadusega üle vaadata ja uuesti tõlkida asjaomaseid normatiivakte (nt Genfi konventsioon), mis ei kannu seni tõlgitud sisus edasi originaalkeeles väljendatut. Märgime, et oleme vajadusel nõus kaasama heade kolleegide praktilisi nõuandeid väljaspool Eestit (Ühendatud Kuningriik, Soome, Rootsi, Hispaania, Tuneesia, Saksamaa LV, Holland, Läti ja Leedu).
9. Kindlasti peaks üheks eesmärgiks saama ka hea koostöö Kohtunike Ühingu. Vajalik oleks pöörata suuremat tähelepanu kohtunike koolitamisele valdkonna praktilistes küsimustes, probleemides ja võimalikes lahendustes.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mati Kadak

Koja esimees

¹ Varemalt pakutud muudatus müüa 3 kuu jooksul.